

Тімченко О.Л.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту ім. професора Й.С. Завадського
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

Голік В.В.

*асистент кафедри менеджменту ім. професора Й.С. Завадського
Національного університету біоресурсів і природокористування України*

Timchenko Olga

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management
named after Professor J. S. Zavadskiy
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

Holik Viktoriia

*Assistant of the Department of Management
named after Professor J. S. Zavadskiy
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

Анотація. В статті викрито породжені війною нові виклики для підприємств аграрної сфери та проблеми системи менеджменту, уточнено сигнальні передумови та визначено пріоритетні орієнтири модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період, окреслено їх переваги та недоліки які можуть впливати на ефективність агровиробництва та стійкість підприємств галузі, орієнтуючись на запропоновані пріоритетні орієнтири, підприємства аграрної сфери можуть не лише відновити свою діяльність після війни, але й стати більш ефективними, конкурентоспроможними і стійкими до викликів майбутнього, обгрунтовано, що розроблені пріоритетні орієнтири модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період стануть потужним інструментом для їх відновлення та розвитку, але вони вимагають ретельного планування і об'єктивної оцінки загроз і ризиків.

Ключові слова: підприємства аграрної сфери, система менеджменту, пріоритетні орієнтири, модернізація, поствоєнний період.

Вступ та постановка проблеми. Аграрна сфера є важливою складовою вітчизняної економіки, і визначення пріоритетних орієнтирів модернізації системи менеджменту підприємств цієї сфери є надзвичайно актуальним, що підтверджується введенням воєнного стану, стрімкою зміною ринкових умов, загостренням різноманітних викликів (зміна клімату, коливання цін на сировину, зміна споживчих уподобань), поглибленням глобалізаційних процесів (підприємства аграрної сфери мають конкурувати не лише на внутрішньому, а й на міжнародному ринку), впровадженням новітніх технологій (таких як Precision Agriculture, AI, IoT, які дозволяють підвищити продуктивність і знизити витрати), необхідністю підвищити екологічну відповідальність, соціальну справедливість та економічну життєздатність підприємств, розширенням специфічних ризиків (природні катастрофи, епідемії тощо), доцільністю підвищення стандартів якості аграрної продукції, що важливо як для внутрішнього споживання, так і для експорту. Таким чином, визначення пріоритетних орієнтирів модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період

стане ключовим чинником для забезпечення їхньої стабільності, ефективності та конкурентоспроможності на основі підвищення продуктивності, оптимізації витрат та максимізації ефективності використання земельних, водних і інших природних ресурсів, що має велике значення в умовах обмеженості ресурсів, зростання конкурентоспроможності, адаптації до змін економічного простору, мінімізації ризиків і загроз, вдосконалення управлінських практик, що підтверджує актуальність та практичну цінність представленого наукового пошуку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значна увага проблематиці удосконалення та модернізації системи менеджменту підприємств приділяється в наукових розвідках, таких потужних дослідників, як: Батракова Т. І. [1], А. Бережнов [10], Воронько-Невідничка Т., Афанасьєва А., Сіренко О. [2], Гудзь О.Є., Гадицький М. Г. [3], Заєць М. А. Мірошниченко О. В. Скальська А. Р. [4], Продіус О., Афанасенко М., Лемешко М. [7], Пшик-Ковальська О. О., Ковальський О. І. [8], Таченко В.В. [9] та інших. Високо оцінюючи напрацювання вказаних учених, зауважимо, щодо необхідності своєчас-

ного пошуку пріоритетних орієнтирів модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери саме в поствоєнний період.

Метою статті є викриття породжених війною нових викликів для підприємств аграрної сфери та проблем системи менеджменту, уточнення сигнальних передумов та визначення пріоритетних орієнтирів модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період, окреслення їх переваг та недоліків які можуть впливати на ефективність агровиробництва та стійкість підприємств галузі.

Результати дослідження. «Сучасні умови господарювання підприємств агропродовольчої сфери характеризуються високим ступенем невизначеності та недостатнім рівнем прогнозованості майбутнього» [10]. Нині, агресивна війна росії породжує багато викликів щодо функціонування підприємств аграрної сфери. Перелічимо лише декілька з них [5–8]:

- окупація, мародерство та знищення підприємств аграрної сфери (за даними Світового банку, «близько 18% підприємств зазнали руйнувань внаслідок бойових дій, найбільші збитки отримали підприємства, що знаходяться в основних зонах бойових дій південного та східного регіонів» [5]);

- окупація та блокада портів, що спричинило розрив логістичних маршрутів та зупинку експорту;

- дефіцит робочої сили внаслідок міграції та мобілізації;

- недостатність обігових коштів та проблеми з відшкодуванням ПДВ;

- зміна логістичних ланцюгів, ускладнення й зростання вартості логістики;

- складний процес відновлення деокупованих земель;

- тривалі вимкнення й перебої з електроенергією, через активне знищення енергетичної інфраструктури що негативно впливає на діяльність підприємств та зберігання сільськогосподарської продукції;

- скорочення посівних площ, складність посіву та збору врожаю у прифронтових зонах, внаслідок окупації та мінування територій;

- зростання вартості товаро-матеріальних цінностей, зокрема добрив, пального, насіння; блокування поставок та заборона імпорту сільськогосподарської продукції з боку деяких європейських країн;

- обстріли та руйнування портової інфраструктури.

Водночас, «для того, щоб вижити у сучасних умовах ведення бізнесу та зберегти позиції на ринку, аграрні підприємства повинні постійно шукати шляхи отримання конкурентних переваг, що є найважливішим викликом для управлінських рішень з боку керівництва» [2]. Усі перелічені виклики, відповідно породжують численні проблеми для системи менеджменту підприємств аграрної сфери, що впливають на ефективність їх діяльності:

- недостатньо ефективне та нерациональне управління ресурсами, таких як земля, вода, трудові й фінансові ресурси;

- відсутність використання сучасних цифрових технологій, оскільки, багато підприємств, через воєнний стан, не впроваджують новітні технології, що обмежує їх конкурентоспроможність та продуктивність;

- непрозорість фінансових потоків, через відсутність чіткої фінансової звітності та контролю за витратами, що призводить до фінансових втрат;

- низька кваліфікація кадрів, як переконують проведені дослідження, потреба у спеціалістах з високим рівнем підготовки у сфері агрономії, управління, маркетингу та технологій залишається значною;

- нестабільність ринку, що зумовлює зміни цін на сільськогосподарську продукцію, коливання попиту та пропозиції негативно впливають, практично унеможливають стратегічне планування;

- регуляторна невизначеність (часті зміни в законодавстві та регуляціях ускладнюють ведення аграрного бізнесу та викликають додаткові витрати);

- проблеми з інфраструктурним забезпеченням (відсутність або поганий стан транспорту та інших елементів інфраструктури обмежують можливості зберігання й збуту сільськогосподарської продукції);

- розширення екологічних загроз через воєнні дії (забруднення, зміна клімату та інші екологічні чинники негативно впливають на сільськогосподарське виробництво та економічну стійкість підприємств);

- загострення конкуренції, через наявність великої кількості конкурентів, особливо з інших країн, ускладнюють вихід на світові ринки та утримання частки ринку;

- необхідність адаптації до глобальних світових трендів (змін у споживацьких вподобаннях, таких як органічне виробництво, зелена економіка, стале ведення господарства).

Розв'язання окреслених проблем вимагає комплексного підходу, включаючи визначення пріоритетних орієнтирів модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери, додаткові інвестиції в сучасні технології, підвищення кваліфікації персоналу, поліпшення фінансового управління і адаптацію до змінюваного економічного простору. «Потреби України у відновленні оцінюють у 486 мільярдів доларів» [6], «найбільших збитків зазнали сфери житлово-комунального сектору – 37,1% від загальних втрат, транспортна інфраструктура та транспорт – 22,5%, торгівля та промисловість – 10,6%, енергетика – 7,3% та сільське господарство – 6,6%» [5].

Визначення пріоритетних орієнтирів модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період вважаємо важливим кроком для їх відновлення та розвитку, оскільки «Все більш значущу роль для формування конкурентних переваг підприємств, які дозволять зайняти лідируючі позиції чи стабільно утримувати вже завойовані позиції на ринку відіграє унікальна система управління» [7]. Означимо кілька сигнальних передумов, які мають бути обов'язково враховані при цьому:

– адаптація до нових реалій, що передбачає детальний аналіз наслідків війни на діяльність підприємств й аграрну сферу загалом та виявлення нових викликів і загроз з якими будуть стикатися підприємства;

– впровадження гнучких, демократичних моделей управління, які дозволяють швидко реагувати на зміни ринку та потреби споживачів;

– впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для управління бізнес-процесами, збутом і фінансами;

– використання великих даних для прийняття рішень, системи управління запасами, аналізу ринку, прогнозування врожайності;

– інтеграція принципів сталого розвитку в менеджмент підприємств аграрної сфери, включаючи органічне землеробство, екологічну ефективність та нові технології агрономії;

– зменшення впливу на навколишнє середовище через впровадження екологічних технологій та практик;

– розробка стратегій управління ризиками, пов'язаними з кліматичними змінами, ринковими коливаннями та соціально-економічними чинниками;

– використання механізмів фінансової підтримки, зокрема, таких як агрострахування;

– інвестиції в підвищення кваліфікації працівників, навчання новим технологіям та методам;

– формування командного духу й культури нововведень в підприємствах аграрної сфери;

– розширення співпраці та партнерства, залучення міжнародних партнерів, грантів, програм підтримки для модернізації виробництва;

– використання кластерів та агрокомплексів для збільшення ефективності виробництва та експорту;

– відновлення та модернізація інфраструктури, включно з транспортом, зберіганням продуктів та їх обробкою;

– поліпшення доступу до ринків збуту через розвиток логістики;

– впровадження соціально відповідальних практик, включаючи підтримку місцевих спільнот, забезпечення якісної продукції та безпеки праці.

Акцентуємо, що, як підтверджують вказані сигнали передумови, модернізація системи менеджменту підприємств аграрної сфери – це комплексний процес, що вимагає синергії зусиль усіх учасників: держави, бізнесу та суспільства, що дозволить аграрній сфері стати базисом для економічного відновлення та сталого розвитку країни в поствоєнний період. Модернізацію системи менеджменту підприємств аграрної сфери після війни вважаємо критично важливою для їх відновлення, підвищення продуктивності та забезпечення продовольчої безпеки країни. «Система управління підприємством повинна володіти гнучкістю, враховувати серйозну конкуренцію на ринку товарів(послуг), враховувати вимоги до рівня якості обслуговування споживачів, брати до уваги необхідність врахування невизначеності зовнішнього середовища» [9, с.130], а «моти-

вування працівників в умовах воєнного стану – це та складова, яка забезпечує не лише матеріальну підтримку для працівника, а ще й моральну. Мотивований персонал є ключовим активом компанії, який сприяє продуктивності, інноваціям і загальному успіху»[8, с. 91]. Опираючись на пропозиції учених [1–4, 7–10], визначимо кілька пріоритетних орієнтирів, які можуть слугувати основою для такої модернізації, оскільки «неможливо досягнути управлінських цілей, якщо вони не визначені та не розкладені на завдання для керівництва» [1, с. 17]:

– відновлення інфраструктури (реконструкція пошкоджених підприємств, елеваторів, складів, доріг та інших об'єктів інфраструктури);

– запровадження сучасних технологій для підвищення ефективності логістичних й комунікаційних ланцюгів;

– використання сучасних агротехнологій (дослідницькі методи, біотехнології, точне землеробство);

– впровадження електронних платформ для моніторингу процесів та аналізу даних;

– розвиток системи управління ризиками (розбудова ефективних механізмів страхування агровиробництва);

– розробка антикризових планів для реагування на природні катастрофи та економічні потрясіння;

– підвищення кваліфікації кадрів (проведення тренінгів та семінарів для аграріїв з метою підвищення їхніх знань та навичок у сучасному менеджменті);

– співпраця з навчальними закладами для створення програм, орієнтованих на потреби менеджменту галузі;

– впровадження практик сталого землекористування та зниження впливу на навколишнє середовище;

– використання відновлювальних джерел енергії в агробізнесі;

– розвиток системи підтримки фермерів (створення кооперативів і асоціацій для об'єднання ресурсів і спільного використання технологій);

– широке залучення фінансування з державних і міжнародних грантів для розвитку підприємств аграрної сфери;

– впровадження електронних рішень та цифровізації, включаючи, електронні системи для управління запасами, замовленнями та продажами;

– використання дата-аналітики для оптимізації виробничих процесів і планування;

– забезпечення продовольчої безпеки, розробка стратегій для зменшення залежності від імпорту продовольства;

– створення резервних запасів стратегічно важливих сільськогосподарських культур.

Орієнтуючись на ці пріоритети, аграрний сектор може не лише відновити свою діяльність після війни, але й стати більш ефективним, конкурентоспроможним і стійким до викликів майбутнього.

Водночас, зауважимо, що «завдання управління стають складнішими в міру збільшення виробничих компонентів» [4], тому модернізація системи

менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період за означеними пріоритетними орієнтирами матиме свої переваги та недоліки, які можуть впливати на ефективність агровиробництва та стійкість підприємств галузі. До таких переваг віднесемо:

- швидка адаптація до нових умов, оскільки така модернізація дозволить підприємствам аграрної сфери після війни швидко реагувати й адаптуватися до змін у законодавстві, технологіях, економічних, політичних й соціальних умов та вимог споживачів;

- підвищення ефективності, оскільки така модернізація сприятиме впровадженню нових технологій і методів управління, що дозволяють підвищити продуктивність праці та зменшити витрати;

- впровадження нових технологій, інформаційних систем та автоматизації стимулюватиме інноваційний розвиток підприємств;

- оптимізація управління ресурсами, оскільки управлінські системи, засновані на даних, забезпечать оптимізацію використання земель, води та інших ресурсів, що буде критично важливим у поствоєнний період;

- така модернізація сприятиме покращенню позицій підприємств аграрної сфери на внутрішньому та зовнішньому ринку, підвищуючи їх конкурентоспроможність.

Водночас, до недоліків віднесемо:

- витрати на модернізацію, оскільки впровадження нових технологій часто пов'язане з великими початковими витратами, що може бути обтяжливим у післявоєнний період, за обмеженості ресурсів;

- ризики невдач, оскільки не всі технології та управлінські практики можуть бути ефективними в умовах конкретного підприємства і можуть призвести до втрат;

- складність проведення змін, оскільки перехід до нових систем управління може викликати опір з боку працівників і керівництва, що ускладнює їх реалізацію;

- зростаюча залежність від нових технологій може призвести до проблем у разі їх збоїв або невірних очікувань щодо результатів;

- дефіцит кваліфікованого персоналу, оскільки для успішної модернізації потрібен кваліфікований персонал, а його нестача, особливо після війни, може стати серйозною перешкодою.

Таким чином, запропоновані пріоритетні орієнтири модернізації системи менеджменту підпри-

ємств аграрної сфери в поствоєнний період можуть стати потужним інструментом для їх відновлення та розвитку, але вони вимагають ретельного планування і об'єктивної оцінки загроз і ризиків.

Висновки. В статті викрито породжені війною нові виклики для підприємств аграрної сфери та проблеми системи менеджменту, уточнено сигнальні передумови і наголошено, що, модернізація системи менеджменту підприємств аграрної сфери – це комплексний процес, що вимагає синергії зусиль усіх учасників: держави, бізнесу та суспільства, що дозволить аграрній сфері стати базисом для економічного відновлення та сталого розвитку країни в поствоєнний період, визначено пріоритетні орієнтири модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період (особливо важливими серед них є: відновлення об'єктів інфраструктури, запровадження сучасних агро та інформаційних технологій й комунікаційних ланцюгів, впровадження цифрових платформ, розвиток системи управління ризиками, розробка антикризових планів, підвищення кваліфікації кадрів, співпраця з навчальними закладами, впровадження практик сталого землекористування, використання відновлювальних джерел енергії, широке залучення фінансування з державних і міжнародних грантів, впровадження електронних рішень та цифровізації, створення резервних запасів стратегічно важливих сільськогосподарських культур), окреслено їх переваги (швидка адаптація до нових умов, підвищення ефективності, впровадження нових технологій, оптимізація управління ресурсами, покращення позицій на внутрішньому та зовнішньому ринку) та недоліки (значні початкові витрати, ризики невдач, складність проведення змін, опір з боку працівників, зростаюча залежність від нових технологій, дефіцит кваліфікованого персоналу) які можуть впливати на ефективність агровиробництва та стійкість підприємств галузі, орієнтуючись на запропоновані пріоритети, підприємства аграрної сфери можуть не лише відновити свою діяльність після війни, але й стати більш ефективними, конкурентоспроможними і стійкими до викликів майбутнього, обґрунтовано, що розроблені пріоритетні орієнтири модернізації системи менеджменту підприємств аграрної сфери в поствоєнний період стануть потужним інструментом для їх відновлення та розвитку, але вони вимагають ретельного планування і об'єктивної оцінки загроз і ризиків.

Список використаних джерел:

1. Батракова Т.І. Управління ефективністю діяльності підприємства – запорука його успішного функціонування. *Економічний аналіз*. 2015. Том 19. № 2. С. 13–19.
2. Воронько-Невіднича Т., Афанасьєва А., Сіренко О. Організаційно-економічні засади досягнення та утримання конкурентних переваг в аграрному бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-82>
3. Гудзь О. Є., Гадицький М. Г. Нові горизонти можливостей та проблеми управління підприємствами на основі сучасних технологій цифрової трансформації. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2023. № 3 (42). С. 10–17. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2023.031017>
4. Заєць М. А. Мірошниченко О. В. Скальська А. Р. Шляхи удосконалення системи управління підприємством. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. *Економічні науки*. 2024. Випуск 2 (74). С. 116–122. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/74-15>

5. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. 2024. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstructionneeds-assessment-released>.
6. Потреби України у відновленні оцінюють у 486 мільярдів доларів: оновлений звіт RDNA3. Міністерство інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35306.html>
7. Продиус О., Афанасенко М., Лемешко М. Напрями удосконалення системи управління персоналом в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-100>
8. Пшик-Ковальська О.О., Ковальський О.І. Особливості управління персоналом в умовах воєнного стану. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 2 (8). С. 88–93.
9. Таченко В.В. Удосконалення системи управління підприємством через формування соціального пакету. *Економіка і управління*. 2021. Випуск 50. С. 130–137.
10. Bereznoy A. Corporate Foresight in Multinational Business Strategies. *Foresight and STI Governance*. 2017. Vol. 11. № 1. P. 9–22.

References:

1. Batrakova T. I. (2015) Upravlinnia efektyvnosti diialnosti pidpriemstva – zaporuka yoho uspishnoho funktsionuvannya [Management of the efficiency of the enterprise is the key to its successful functioning]. *Economic analysis*. Vol. 19. No. 2, pp. 13–19. (in Ukrainian)
2. Voronko-Nevidnycha T., Afanasieva A., Sirenko O. (2020) Orhanizatsiino-ekonomichni zasady dosiahnennia ta utrymanna konkurentnykh perevah v aharnomu biznesi [Organizational and economic principles of achieving and maintaining competitive advantages in agrarian business]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-82> (in Ukrainian)
3. Hudz O. Ie., Hadytskyi M. H. (2023) Novi horyzonty mozhlyvosti ta problemy upravlinnia pidpriemstvamy na osnovi suchasnykh tekhnolohii tsyfrovoy transformatsii [New horizons of opportunities and problems of enterprise management based on modern technologies of digital transformation]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. № 3 (42). Pp. 10–17. DOI: 10.31673/2415-8089.2023.031017. (in Ukrainian)
4. Zaiets M. A. Miroshnychenko O. V. Skalska A. R. (2024) Shliakhy udoskonalennia systemy upravlinnia pidpriemstvom [Ways to improve the enterprise management system]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky*. Vol. 2 (74). Pp. 116–122. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/74-15> (in Ukrainian)
5. Updated assessment of Ukraine's needs for recovery and reconstruction (2024). Available at: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recoveryand-reconstruction-needs-assessment-released>. (In Ukrainian).
6. Ukraine's needs for recovery are estimated at 486 billion dollars: updated RDNA3 report. Ministry of Infrastructure of Ukraine (2024). Available at: <https://mtu.gov.ua/news/35306.html>. (In Ukrainian).
7. Prodius O., Afanasenko M., Lemeshko M. (2024) Napriamy udoskonalennia systemy upravlinnia personalom v umovakh voiennoho stanu [Directions for improving the personnel management system under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-100> (in Ukrainian)
8. Pshyk-Kovalska O. O., Kovalskyi O. I. (2022). Osoblyvosti upravlinnia personalom v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of personnel management under martial law]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*. № 2 (8). Pp. 88–93. (in Ukrainian)
9. Tachenko V. V. (2021). Udoskonalennia systemy upravlinnia pidpriemstvom cherez formuvannya sotsial'noho paketu [Improvement of the enterprise management system through the formation of a social package]. *Ekonomika i upravlinnia*, (50), pp. 130–137. (in Ukrainian)
10. Bereznoy A. (2017). Corporate Foresight in Multinational Business Strategies. *Foresight and STI Governance*. Vol. 11. № 1. Pp. 9–22.

PRIORITY DIRECTIONS OF MODERNIZATION OF THE MANAGEMENT SYSTEM OF AGRARIAN ENTERPRISES IN THE POST-WAR PERIOD

Summary. The article exposes the new challenges created by the war for the enterprises of the agrarian sphere and the problems of the management system, specifies the signal prerequisites and emphasizes that the modernization of the management system of the enterprises of the agrarian sphere is a complex process that requires the synergy of the efforts of all participants: the state, business and society, which will allow agrarian sector to become the basis for the economic recovery and sustainable development of the country in the post-war period, the priority orientations for the modernization of the management system of agricultural enterprises in the post-war period have been determined (especially important among them are: the restoration of infrastructure facilities, the introduction of modern agricultural and information technologies and communication chains, implementation of digital platforms, development of the risk management system, development of anti-crisis plans, improvement of personnel qualifications, cooperation with educational institutions, implementation of sustainable land use practices, use of renewable energy sources, wide involvement of funding from state and international grants, implementation of electronic solutions and digitalization, creation of reserve stocks strategically important agricultural crops), their

advantages (quick adaptation to new conditions, increased efficiency, introduction of new technologies, optimization of resource management, improvement of positions on the domestic and foreign markets) and disadvantages (significant initial costs, risks of failure, difficulty of implementing changes, resistance) are outlined on the part of employees, growing dependence on new technologies, shortage of qualified personnel) that can affect the efficiency of agricultural production and the sustainability of enterprises of the sector, focusing on the proposed priorities, enterprises of the agricultural sector can not only resume their activities after the war, but also become more efficient, competitive and resistant to the challenges of the future, it is justified that the developed priority guidelines for the modernization of the management system of agricultural enterprises in the post-war period will become a powerful tool for their recovery and development, but they require careful planning and an objective assessment of threats and risks.

Keywords: agricultural enterprises, management system, priority guidelines, modernization, post-war period.